

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«МЕНЕДЖМЕНТ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Менеджмент зеленої економіки та сталого розвитку
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	7 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1ijVsIkLDbBXRBCZpGLD8ux-vmOnHYT1w/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Ліганенко Ірина Віталіївна	
Науковий ступінь	кандидат економічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри економіки та менеджменту (Гарант програми)
Дисципліни, які викладає НПП	Теорія організацій Маркетинг Менеджмент Стратегічне управління підприємством
Напрями наукових досліджень	Стратегічне управління розвитком бізнесу та маркетингові стратегії в умовах цифрової трансформації; формування корпоративної культури, антикризовий менеджмент та забезпечення економічної безпеки підприємств
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com/citations?user=f2VWxQMAAAAJ&hl=ru ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0716-289X SCOPUS: https://surli.cc/xvnypj
Контактна інформація викладача	
Е-mail:	menedzmentuk@gmail.com
контактний телефон.	+380677445957
Телефон кафедри	+380677445957
Портфоліо викладача	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/liganenko-portfolio.pdf

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Менеджмент зеленої економіки та сталого розвитку» є візійним освітнім компонентом, що формує у майбутніх управлінців мислення нового покоління. В умовах глобальних кліматичних змін та курсу України на євроінтеграцію, екологічна складова бізнесу перестала бути факультативною і стала фактором конкурентоспроможності. Курс розкриває механізми переходу від традиційної «коричневої» (ресурсомісткої) до «зеленої» (циркулярної) економіки. Студенти вивчають інструменти, що дозволяють перетворити екологічні обмеження на бізнес-можливості: від впровадження енергоефективних технологій до залучення «зелених» інвестицій та участі у проєктах відбудови інфраструктури.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність управлінських принципів, методів та інструментів, спрямованих на забезпечення еколого-економічної ефективності діяльності підприємства та досягнення цілей сталого розвитку.

Метою вивчення дисципліни є формування компетентностей щодо розробки та реалізації корпоративних стратегій сталого розвитку, впровадження моделей циркулярної економіки та управління екологічними ризиками бізнесу.

Завдання дисципліни передбачають вивчення нормативно-правової бази «Зеленого курсу» (Green Deal), опанування стандартів екологічного менеджменту (ISO 14000), набуття навичок нефінансового звітування (ESG) та протидії грінвошингу в маркетингових комунікаціях.

За результатами вивчення курсу студент повинен

знати:

- 7 Цілей сталого розвитку ООН та індикатори їх досягнення;
- принципи циркулярної економіки та бізнес-моделі замкненого циклу;
- вимоги національного та європейського законодавства у сфері екології та енергоефективності;
- сутність ESG-критеріїв (Environmental, Social, Governance) та їх вплив на вартість компанії;
- механізми «зеленого» фінансування та ринку квот на викиди парникових газів.

вміти:

- оцінювати екологічний слід підприємства та розробляти заходи щодо його зменшення;
- інтегрувати принципи сталого розвитку в операційну та стратегічну діяльність компанії;
- аналізувати життєвий цикл продукції для мінімізації відходів;
- розрізняти реальні екологічні ініціативи та маркетингові маніпуляції (грінвошинг);
- працювати з нефінансовою звітністю згідно з міжнародними стандартами (GRI).

Пререквізити. Ефективне вивчення дисципліни базується на знаннях «Менеджмент» (функції управління) та «Економіка підприємства» (витрати та ефективність), що викладалися на молодших курсах.

Постреквізити. Знання з менеджменту зеленої економіки є наскрізними та необхідними для вивчення дисциплін «Стратегічне управління» (формування довгострокових цілей), «Інвестування» (оцінка інвестпроектів з урахуванням екологічних ризиків) та «Міжнародний бізнес» (вихід на ринки ЄС з урахуванням еко-стандартів), а також при виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Концепція сталого розвитку та парадигма «зеленої» економіки	Методи навчання: – Лекції-візуалізації (демонстрація глобальних екологічних викликів, технологій відновлюваної енергетики та схем циркулярної економіки); – Воркшопи (практичні заняття з розрахунку вуглецевого сліду підприємства та показників енергоефективності); – Case Study (аналіз ESG-звітів провідних компаній та розбір реальних прикладів «грінвошингу»); – Проектна робота (командна розробка стратегії сталого розвитку підприємства або проекту «Зелений офіс»). Методи оцінювання – Поточний контроль: експрес-тестування, перевірка розрахункових задач (медіапланування). – Творчі завдання: захист креативного брифу, презентація медіаплану та комунікаційної стратегії. – Модульний контроль: письмова МКР. – Підсумковий контроль: залік (тест).
Тема 2	Глобальні Цілі сталого розвитку ООН та їх адаптація для бізнесу	
Тема 3	Циркулярна економіка: бізнес-моделі замкненого циклу	
Тема 4	Системи екологічного менеджменту на підприємстві (ISO 14000)	
Тема 5	Енергоефективність та управління ресурсозбереженням	
Тема 6	«Зелені» фінанси та відповідальне інвестування	
Тема 7	Корпоративна соціальна відповідальність та ESG-трансформація бізнесу	
Тема 8	Екологічний маркетинг, еко-маркування та протидія грінвошингу	
Тема 9	Нефінансова звітність та міжнародні стандарти (GRI)	
Тема 10	Стратегії «зеленого» повоєнного відновлення економіки України	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Викладання дисципліни відбувається у спеціалізованих аудиторіях із використанням мультимедійних засобів (проектор, комп'ютер) для наочного представлення матеріалу. Студенти мають доступ до фахової літератури в бібліотеці, а також до мережі Інтернет через Wi-Fi для роботи з цифровими інструментами та базами даних

Форми та методи контролю

Система оцінювання результатів навчання складається з поточного та підсумкового (семестрового) контролю. Поточний контроль здійснюється систематично на семінарських і практичних заняттях. Його мета – перевірка теоретичних знань та практичних навичок, зокрема вміння здійснювати діагностику,

прогнозування та використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для моделювання й аналізу даних.

Форми оцінювання охоплюють:

- усні види робіт: виступи, презентації аналітичних досліджень, захист кейсів, участь у фахових дискусіях та мозкових штурмах;
- письмові види робіт: виконання тестів, контрольних завдань, підготовка аналітичних записок та рефератів.

Методи контролю поєднують усні опитування, перевірку розрахункових завдань і звітів, а також моніторинг активності здобувачів під час вирішення проблемних ситуацій.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6,7)	Семінар 5 (Тема 8,9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до чинного «Положення про оцінювання знань студентів» у закладі вищої освіти. Система оцінювання є накопичувальною, прозорою та враховує всі види навчальної активності студента протягом семестру.

1. Оцінювання модульного контролю

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті змістового блоку у формі письмової модульної контрольної роботи (МКР). Метою МКР є комплексна перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу та вміння застосовувати його на практиці.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг, точність, аргументованість відповідей та правильність виконання практичних завдань. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу становить 20 балів.

Шкала оцінювання МКР:

- Оцінка «**відмінно**» (**A**) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% обсягу роботи). Студент демонструє глибокі знання теорії та

творчий підхід до вирішення практичних завдань. (Рейтингові бали: 18–20 балів)

- Оцінка «добре» (**B**) виставляється за виконання 80–89% всіх завдань. Студент добре володіє матеріалом, але допускає незначні неточності у формулюваннях або розрахунках. (Рейтингові бали: 16–17 балів).
- Оцінка «добре» (**C**) виставляється за виконання 70–79% всіх завдань. Студент знає основний матеріал, але відчуває труднощі з обґрунтуванням рішень або допускає механічні помилки. (Рейтингові бали: 14–15 балів).
- Оцінка «задовільно» (**D**) виставляється за правильне виконання 60–69% запропонованих завдань. Студент орієнтується в базових поняттях, але відповіді є поверхневими. (Рейтингові бали: 12–13 балів).
- Оцінка «задовільно» (**E**) виставляється, якщо правильно виконано 50–59% запропонованих завдань. Це мінімальний рівень, достатній для зарахування модуля. (Рейтингові бали: 10–11 балів).
- Оцінка «незадовільно» (**FX**) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань. Модуль не зараховано, потрібне повторне вивчення матеріалу. (Рейтингові бали: менше 10 балів).
- **Неявка** на модульний тест без поважної причини оцінюється у 0 балів.

2. Оцінювання самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є важливою складовою академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота спрямована на поглиблення знань з тем, винесених на самостійне опрацювання, та розвиток навичок пошуку й аналізу інформації.

Самостійна робота з кожної теми, відповідно до робочої програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих критеріїв:

- 4 бали («Відмінно»): Завдання виконано в повному обсязі, вчасно, продемонстровано творчий підхід, глибокий аналіз джерел та вміння робити обґрунтовані висновки.
- 3 бали («Добре»): Завдання виконано правильно, але є незначні зауваження до оформлення або повноти розкриття окремих питань.
- 2 бали («Задовільно»): Завдання виконано частково, наявні суттєві помилки, матеріал викладено поверхнево або порушено терміни здачі.
- 0–1 бал («Незадовільно»): Завдання не виконано, виконано неправильно або є ознаки академічного плагіату.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	2	0-1

3. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності

Для стимулювання наукової та творчої активності студентів передбачено нарахування заохочувальних (бонусних) балів. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять активності, що виконуються понад обсяги завдань, встановлених робочою програмою дисципліни, зокрема:

- участь у роботі наукових конференцій, круглих столів та семінарів;
- активна участь у діяльності наукових гуртків та проблемних груп кафедри;
- підготовка наукових публікацій (тез доповідей, статей);
- участь у Всеукраїнських та Міжнародних олімпіадах і конкурсах наукових робіт.

Порядок нарахування: За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали активну участь у науково-дослідній роботі та виконували вищезазначені види діяльності, можуть присуджуватися додаткові бали до рейтингу з відповідної освітньої компоненти (в межах загальної суми 100 балів).

Відповідно до п. 2.9.11.2 Положення про оцінювання, окрім виконання основних видів робіт, здобувачам освіти можуть нараховуватися додаткові заохочувальні бали за високий рівень навчальної дисципліни та систематичну роботу. Підставою для нарахування таких балів є:

- відвідування всіх лекційних, семінарських та практичних занять (відсутність пропусків без поважних причин);
- наявність повного власного рукописного конспекту лекцій;
- глибоке опрацювання додаткового навчального матеріалу;
- відвідування додаткових консультацій за участі викладача;
- своєчасне виконання та захист усіх передбачених програмою видів робіт. Ці бали додаються до поточного рейтингу студента і є інструментом мотивації до відповідального ставлення до освітнього процесу.

4. Підсумкове семестрове оцінювання (Залік)

Підсумкове семестрове оцінювання (залік) є обов'язковим етапом завершення вивчення дисципліни. Воно може відбуватися у формі накопичення балів (автоматично) або складання письмового тесту.

Формою підсумкового контролю є залік у вигляді письмового тесту. Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру та складається з суми балів поточного контролю (семінари, самостійна робота), модульного контролю та заохочувальних балів.

Порядок формування оцінки:

Студенти, які виконали всі необхідні завдання (включаючи МКР) і набрали в сумі 60 балів або вище, отримують підсумкову оцінку відповідно до набраної кількості балів без додаткового тестування («автоматом»).

Для студентів, які виконали обов'язкові види робіт, але отримали суму балів нижче 60, а також для тих, хто бажає поліпшити свій результат (підвищити рейтинговий бал), викладач проводить підсумкову контрольну роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Менеджмент зеленої економіки та сталого розвитку» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу.

Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
3. Конспект лекцій для студентів з дисципліни «Основи сталого розвитку» для здобувачів першого (бакалавр.) рівня освіти спец. 193 «Геодезія та землеустрій» / уклад.: І. А. Ясінецька, О. І. Петрище, Ю. В. Лобунько. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2022. 220 с. URL: <https://surl.li/xvhwqc>.

4. Мельник Л. Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій) : підручник. Суми : Університетська книга, 2018. 463 с.
5. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навч. посіб. / Т. П. Галушкіна та ін. ; за наук. ред. Т. П. Галушкіної. Київ : Ін-т екол. упр. та збаланс. природокористув., 2017. 154 с. URL: <https://iem.org.ua/images/librery/1.pdf>.
6. Сталій розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України : навч. посіб. / В. В. Мартиненко та ін. ; за заг. ред. В. В. Мартиненко. Ірпінь : Держ. подат. ун-т, 2025. 352 с. URL: <https://surl.li/byfcwr>.
7. Сталій розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем : навч. посіб. / Н. В. Караєва та ін. ; за заг. ред. І. В. Недіна. Суми : Університетська книга, 2008. 383 с.
8. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник / І. Л. Якименко та ін. Київ : НУХТ, 2022. 337 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/stratehiia_staloho.pdf.

Допоміжна література:

1. Білокінна І. Зелена економіка як вимога часу та основа успішного післявоєнного відновлення країни. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. № 2. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-12>.
2. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «Зелена економіка»: сутність, принципи, перспективи для України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 69. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551>.
3. Дригола К. В., Хлівіцька А. В. Зелена економіка як основа досягнення глобальних цілей сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-18>.
4. Зварич Р., Масна О., Рівіліс І. Методологічні засади формування концепції зеленої економіки. Вісник Економіки. 2022. № 4. С. 131–144. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.131>.
5. Зелена економіка як ключова умова сучасності та основа післявоєнного відродження країни. Інноваційна економіка. 2025. Вип. 4. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.37332/2307-5740>.
6. Зінченко О. А. Світові тренди «зеленого» інвестування. Економічний простір. 2022. № 177. С. 31–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-5>.
7. Панухник О., Янчинський В., Курах О. «Зелена» відбудова України: спроможність вітчизняного бізнесу щодо відновлення та подальшого інклюзивного розвитку територій. Галицький економічний вісник. 2024. Т. 87, № 2. С. 93–100. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/87/1286.pdf>.
8. Ткачук В. І., Бугайчук В. В., Позняков В. В. Теоретичні основи розвитку зеленої економіки. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 59, ч. 2. С. 54–58. URL: https://bses.in.ua/journals/2020/59_2_2020/10.pdf.

9. Шишпанова Н. О., Кормишкіна І. В. Зелена економіка як інструмент повоєнного відновлення регіонів. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 10. С. 87–93. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.87>.
10. Юхименко П. І., Батажок С. Г., Янович Н. В. Перехід до «зеленої» економіки: світовий досвід та українські реалії. Економіка та управління АПК. 2023. № 2. С. 29–44. DOI: <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2023-185-2-29-44>.

Електронні ресурси

1. United Nations Sustainable Development Goals : офіційний вебсайт Цілей сталого розвитку ООН. URL: <https://sdgs.un.org> .
2. European Green Deal : портал Європейської Комісії щодо «Зеленого курсу». URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
3. Ellen MacArthur Foundation : провідна світова платформа з питань циркулярної економіки. URL: <https://ellenmacarthurfoundation.org> .
4. Global Reporting Initiative (GRI) : міжнародні стандарти нефінансової звітності. URL: <https://www.globalreporting.org>
5. Global Footprint Network : ресурс для розрахунку екологічного сліду. URL: <https://www.footprintnetwork.org>
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України : офіц. вебсайт. URL: <https://mepr.gov.ua>
7. Цілі сталого розвитку в Україні : урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>.
8. ЕкоЗагроза : офіційний веб-ресурс та додаток Міндовкілля. URL: <https://www.saveecobot.com/platform/ecozagroza-gov-ua> .
9. Професійна асоціація екологів світу (PAEW) : платформа для менеджерів природоохоронної діяльності. URL: <https://paeu.com.ua>.
10. Спілка українських підприємців (СУП) : комітет з екології та сталого розвитку. URL: <https://sup.org.ua> (позиція бізнесу щодо екологічних реформ).